

# OBSAH

|                                                                  |    |
|------------------------------------------------------------------|----|
| ÚVOD . . . . .                                                   | 17 |
| I. Z HISTORIE DĚTSKÉHO LÉKAŘSTVÍ (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . | 18 |
| II. NITRODĚLOŽNÍ VÝVOJ DÍTĚTE (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . .    | 21 |
| 1. RIZIKOVÉ TĚHOTENSTVÍ . . . . .                                | 21 |
| 2. VZNIK VÝVOJOVÝCH VAD . . . . .                                | 23 |
| Příčiny vzniku vrozených vad . . . . .                           | 23 |
| III. OBDOBÍ DĚTSKÉHO VĚKU . . . . .                              | 33 |
| 1. NOVOROZENECKÉ OBDOBÍ (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . .          | 36 |
| Výživa novorozence . . . . .                                     | 37 |
| Rizikový novorozenec . . . . .                                   | 38 |
| Subdurální hematom . . . . .                                     | 39 |
| Nitrolební krvácení . . . . .                                    | 39 |
| Jiné následky obtížného porodu . . . . .                         | 40 |
| Děti s nízkou porodní hmotností . . . . .                        | 40 |
| Některé známky nedonošenosti . . . . .                           | 41 |
| Přenošený novorozenec . . . . .                                  | 44 |
| Hypotrofické děti . . . . .                                      | 44 |
| Děti s vrozenými vadami . . . . .                                | 45 |
| Hemolytická nemoc novorozenců . . . . .                          | 45 |
| Děti s projevy časné nebo pozdní asfyxie . . . . .               | 46 |
| Jiné nemoci novorozenců . . . . .                                | 47 |
| 2. KOJENECKÉ OBDOBÍ (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . .          | 48 |
| Kojenecká výživa . . . . .                                       | 49 |
| Nejčastější nemoci kojeneckého věku . . . . .                    | 51 |
| Průjemová onemocnění . . . . .                                   | 51 |
| Záněty v centrálním nervovém systému . . . . .                   | 52 |
| Kojenecký ekzém . . . . .                                        | 52 |
| Další chorobné stavy kojenců . . . . .                           | 52 |
| Křivice . . . . .                                                | 52 |
| Jiné avitaminózy . . . . .                                       | 54 |
| Vliv pobytu v jeslích na vývoj dítěte . . . . .                  | 54 |
| Význam kojeneckých ústavů . . . . .                              | 55 |

|                                                                     |    |
|---------------------------------------------------------------------|----|
| 3. OBDOBÍ BATOLETE (MUDr. Jaroslav Gutvirth)                        | 55 |
| <b>Výživa batolete</b>                                              | 56 |
| <b>Vývoj chrupu</b>                                                 | 56 |
| <b>Dětské infekce</b>                                               | 57 |
| <b>Možnost náhrady za rodinnou péči</b>                             | 57 |
| <b>Vzdor v období batolete</b>                                      | 57 |
| 4. PŘEDŠKOLNÍ VĚK (MUDr. Jaroslav Gutvirth)                         | 58 |
| <b>Výživa v předškolním věku</b>                                    | 59 |
| <b>Reč předškolního dítěte</b>                                      | 60 |
| Některé problémy komunikace                                         | 60 |
| Opoždování řeči u dětí v ústavech                                   | 60 |
| <b>Několik poznámek ke školní zralosti</b>                          | 61 |
| 5. ŠKOLNÍ VĚK (MUDr. Jaroslav Gutvirth)                             | 63 |
| <b>Zvláštnosti školního věku</b>                                    | 63 |
| <b>Výživa ve školním věku</b>                                       | 64 |
| <b>Boj proti negativním následkům pobytu v lavicích</b>             | 65 |
| <b>Péče o postižené děti ve školním věku</b>                        | 66 |
| <b>Puberta</b>                                                      | 66 |
| Předčasná a opožděná puberta                                        | 69 |
| Intersexualita                                                      | 70 |
| Mutace hlasu                                                        | 70 |
| Zvláštnosti psychiky v pubertě                                      | 71 |
| <b>Některé pubertální poruchy psychiky postižených dětí</b>         | 72 |
| Tělesně postižení v pubertě                                         | 72 |
| Puberta u oligofrenních                                             | 73 |
| Puberta u dětí s poruchami chování                                  | 74 |
| Puberta neurotiků                                                   | 74 |
| Puberta sluchově postižených                                        | 75 |
| Puberta nevidomých                                                  | 75 |
| Některá shrnutí o pubertě postižených dětí                          | 76 |
| <b>Tělesná výška a hmotnost dětí ve školním věku</b>                | 76 |
| Otylost                                                             | 77 |
| Hubenost                                                            | 79 |
| <b>Poruchy růstu a vývoje</b>                                       | 80 |
| Malý vzrůst                                                         | 80 |
| Nadměrný vzrůst                                                     | 82 |
| <b>Výskyt postižených dětí ve školním věku</b>                      | 83 |
| <b>Problém cikánských dětí</b>                                      | 84 |
| 6. ADOLESCENCE (Doc. MUDr. ing. Anna Zahalková-Pavlová, prom. ped.) | 85 |
| <b>Pracovní zácvik adolescentů</b>                                  | 87 |
| Pracovní prostředí adolescentů                                      | 87 |
| Výrobní výcvik                                                      | 87 |
| <b>Nemocnost a úmrtnost adolescentů</b>                             | 88 |
| <b>Výživové normy</b>                                               | 88 |
| <b>Změny postojů a poruchy chování adolescentů</b>                  | 89 |
| <b>Práce dorostového lékaře</b>                                     | 90 |



|                                       |     |
|---------------------------------------|-----|
| <b>Pyodermie</b> . . . . .            | 323 |
| Acne iuvenilis . . . . .              | 323 |
| Chrástý . . . . .                     | 324 |
| <b>Jiná onemocnění kůže</b> . . . . . | 324 |
| Plísňová onemocnění kůže . . . . .    | 324 |
| Opruzení . . . . .                    | 324 |
| Lupénka . . . . .                     | 325 |
| <b>Kožní paraziti</b> . . . . .       | 325 |
| Svrab . . . . .                       | 325 |
| Zavšivení . . . . .                   | 326 |
| Klíště . . . . .                      | 326 |

## **V. MOŽNOSTI PREVENCE V PEDIATRII** . . . . . 327

1. EUGENIKA (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . . 327

**Některé metody eugeniky a prenatalní diagnostiky** . . . . . 328

2. VÝZNAM PORADEN PRO MATKY A DĚTI (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . . 331

3. PREVENTIVNÍ PROTIEPIDEMICKÁ OPATŘENÍ V KOLEKTIVÁCH DĚTÍ A MLÁDEŽE (Doc. MUDr. ing. Anna Zahalková-Pavlová, prom. ped.) . . . . . 332

**Očkování** . . . . . 333

        Očkování proti tuberkulóze . . . . . 333

        Očkování proti záškrtu, tetanu a dávivému kašli . . . . . 333

        Očkování proti neštovicím . . . . . 333

        Očkování proti dětské infekční obrně . . . . . 333

        Očkování proti spalničkám . . . . . 334

        Reakce po očkování . . . . . 334

## **VI. ORGANIZACE ZDRAVOTNÍ PÉČE O MLÁDEŽ** (Doc. MUDr. ing. Anna Zahalková-Pavlová, prom. ped.) . . . . . 336

DISPENZÁRNÍ PÉČE (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . . 336

**Zařízení zdravotní péče o dítě** (Doc. MUDr. ing. Anna Zahalková-Pavlová, prom. ped.) . . . . . 337

        Zdravotnický obvod . . . . . 337

        Kojenecké ústavy . . . . . 337

        Dětské domovy . . . . . 338

        Jesle . . . . . 338

        Dětské ozdravovny . . . . . 338

        Odborné léčebné ústavy . . . . . 338

        Dětská denní sanatoria . . . . . 338

        Dětská nemocniční oddělení . . . . . 338

        Zdravotní péče o děti a mládež ve školských zařízeních . . . . . 339

        Léčebně preventivní péče o dorost . . . . . 341

        Spolupráce pracovníků dětských zařízení se zdravotníky . . . . . 342

        Opatření při výskytu nemoci . . . . . 342

        Základní způsoby dezinfekce . . . . . 343

|                                                                                                       |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>VII. SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÁ ZAŘÍZENÍ PRO MLÁDEŽ VYŽADUJÍCÍ ZVLÁŠTNÍ PÉČI</b> . . . . .              | 345 |
| OBECNÁ CHARAKTERISTIKA ZAŘÍZENÍ (Doc. MUDr. ing. Anna Zahalková-Pavlová, prom. ped.) . . . . .        | 345 |
| <b>Specializované třídy</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . .                                       | 346 |
| <b>Odlisný charakter škol pro mládež vyžadující zvláštní péči</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . . | 346 |
| <b>Školy při zdravotnických zařízeních</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . .                        | 346 |
| Škola při léčebně pro děti s mozkovou obrnou . . . . .                                                | 348 |
| <b>Školy pro děti s poruchou dorozumivacího procesu</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . .           | 349 |
| Školy pro děti s vadami sluchu . . . . .                                                              | 349 |
| Školy pro děti s vadami řeči . . . . .                                                                | 350 |
| <b>Školy pro děti s vadami zraku</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . .                              | 350 |
| <b>Školy a zařízení pro mentálně postižené</b> . . . . .                                              | 351 |
| K etiologii oligofrenie žáků zvláštních škol . . . . .                                                | 351 |
| Výchovně vzdělávací péče (Doc. MUDr. ing. Anna Zahalková-Pavlová, prom. ped.) . . . . .               | 352 |
| Zvláštní mateřské školy . . . . .                                                                     | 352 |
| Pomocné školy . . . . .                                                                               | 353 |
| Zvláštní školy . . . . .                                                                              | 353 |
| K volbě povolání dětí s postižením CNS (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . .                            | 353 |
| Zvláštní učňovské školy (Doc. MUDr. ing. Anna Zahalková-Pavlová, prom. ped.) . . . . .                | 354 |
| Sociální péče . . . . .                                                                               | 354 |
| Pracovní problematika . . . . .                                                                       | 355 |
| Prevence . . . . .                                                                                    | 355 |
| <b>Školská zařízení pro obtížně vychovatelnou mládež</b> . . . . .                                    | 356 |
| <b>VIII. PROGNOZA DALŠÍHO VÝVOJE PÉČE O MLÁDEŽ</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . .                | 358 |
| JMENNÝ REJSTŘÍK . . . . .                                                                             | 361 |
| VĚCNÝ REJSTŘÍK . . . . .                                                                              | 362 |
| LITERATURA (použitá i doporučená) . . . . .                                                           | 369 |



|                                                                                        |           |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>IV. CHOROBY DĚTSKÉHO VĚKU PODLE SOUSTAV A PŘÍČIN . . . . .</b>                      | <b>91</b> |
| 1. NEMOCI NERVOVÉ . . . . .                                                            | 91        |
| <b>Základní poznatky o vývoji nervové soustavy</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . . | 91        |
| <b>Některé metody vyšetřování CNS</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . .              | 92        |
| Elektroencefalografie . . . . .                                                        | 92        |
| Další metody vyšetřování . . . . .                                                     | 94        |
| <b>Vrozené vývojové vady CNS</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . .                   | 94        |
| Vrozený hydrocefalus . . . . .                                                         | 94        |
| Mikrocefalus . . . . .                                                                 | 95        |
| Dermoidní cysty . . . . .                                                              | 96        |
| Rozštěp páteře . . . . .                                                               | 96        |
| <b>Poruchy hybnosti nervového původu</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . .           | 96        |
| Periferní poruchy . . . . .                                                            | 96        |
| Centrální poruchy . . . . .                                                            | 97        |
| <b>Centrální řízení pohybů</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . .                     | 97        |
| Asociační systém motoriky . . . . .                                                    | 101       |
| <b>Dětská mozková obrna</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . .                        | 101       |
| Brzké rozpoznání mozkového postižení . . . . .                                         | 102       |
| Hlavní syndromy DMO . . . . .                                                          | 102       |
| Léčení dětské mozkové obrny . . . . .                                                  | 105       |
| <b>Záchvatová onemocnění — křeče</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . .               | 105       |
| Akcidentální křeče . . . . .                                                           | 106       |
| Epilepsie . . . . .                                                                    | 106       |
| Léčení záchvatových nemocí . . . . .                                                   | 108       |
| Noční děs . . . . .                                                                    | 109       |
| Migréna . . . . .                                                                      | 110       |
| Mdloby . . . . .                                                                       | 110       |
| Akrodynie . . . . .                                                                    | 111       |
| <b>Zánětlivá onemocnění CNS</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . .                    | 111       |
| Zánět mozkových blan . . . . .                                                         | 111       |
| Zánět mozku . . . . .                                                                  | 112       |
| <b>Nemoci z tlaku na CNS</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . .                       | 113       |
| Nádory mozku a míchy . . . . .                                                         | 113       |
| Mozkové abscesy . . . . .                                                              | 114       |
| Angiomy . . . . .                                                                      | 114       |
| Chronický subdurální hematom . . . . .                                                 | 114       |
| Subarachnoideální krvácení . . . . .                                                   | 114       |
| Trombóza sinu . . . . .                                                                | 114       |
| <b>Úrazy lebky a mozku</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . .                         | 115       |
| <b>Poruchy vegetativního nervstva</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . .              | 115       |
| <b>Dětské neurózy</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . .                              | 116       |
| Úzkostná neuróza . . . . .                                                             | 117       |
| Hysterie . . . . .                                                                     | 118       |
| Koktavost . . . . .                                                                    | 118       |

|                                                                                                        |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Mutismus . . . . .                                                                                     | 119 |
| Tiky . . . . .                                                                                         | 119 |
| Enuresis . . . . .                                                                                     | 119 |
| Některé nutkavé neurotické projevy . . . . .                                                           | 120 |
| Syndrom hyperaktivního dítěte . . . . .                                                                | 121 |
| Pica — požívání nezvyklých hmot . . . . .                                                              | 121 |
| <b>Změněné reakce a poruchy chování</b> (Doc. MUDr. ing. Anna Zahalková-Pavlová, prom. ped.) . . . . . | 122 |
| Toleranční hranice . . . . .                                                                           | 122 |
| Etiologie poruch chování . . . . .                                                                     | 123 |
| Biologické poškození . . . . .                                                                         | 123 |
| <b>Psychiatrická onemocnění</b> (Doc. MUDr. ing. Anna Zahalková-Pavlová prom. ped.) . . . . .          | 124 |
| Manicko-depresivní psychóza . . . . .                                                                  | 124 |
| Schizofrenie — rozštěp osobnosti . . . . .                                                             | 124 |
| Psychopatie . . . . .                                                                                  | 126 |
| Infekční psychózy . . . . .                                                                            | 126 |
| Změněné reakce a poruchy chování při úrazech mozku a nádorech . . . . .                                | 127 |
| Lehké mozkové dysfunkce (LMD) . . . . .                                                                | 127 |
| Mentální retardace . . . . .                                                                           | 129 |
| Biologické odlišnosti jiného druhu . . . . .                                                           | 129 |
| Nepříznivé a nevhodné vlivy prostředí . . . . .                                                        | 129 |
| Závislost na alkoholu a různých drogách . . . . .                                                      | 131 |
| Návyk na různé druhy léků . . . . .                                                                    | 133 |
| Dětská a juvenilní delikvence . . . . .                                                                | 135 |
| Dětská sebevražednost (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . .                                              | 136 |
| <b>Mentální zaostalost</b> (Doc. MUDr. ing. Anna Zahalková-Pavlová, prom. ped.) . . . . .              | 139 |
| Vymezení pojmu . . . . .                                                                               | 139 |
| Etiologie mentální zaostalosti . . . . .                                                               | 140 |
| Anatomické nálezy, symptomatologie, výskyt mentální zaostalosti . . . . .                              | 141 |
| Diagnostika . . . . .                                                                                  | 142 |
| Slabomyslnost způsobená chromozomálními aberacemi (MUDr. Jaroslav Gutvirth) . . . . .                  | 142 |
| Slabomyslnost při poruchách metabolismu . . . . .                                                      | 145 |
| <b>2. TRAUMATOLOGIE</b> . . . . .                                                                      | 148 |
| <b>Základní poznatky</b> (Prof. MUDr. Stanislav Popelka, CSc.) . . . . .                               | 148 |
| Rány (vulnera) . . . . .                                                                               | 148 |
| Krvácení . . . . .                                                                                     | 149 |
| Ošetření rány . . . . .                                                                                | 149 |
| Hojení rány . . . . .                                                                                  | 150 |
| Spáleniny . . . . .                                                                                    | 150 |
| Podvrtnutí kloubu (distorze) . . . . .                                                                 | 150 |
| Vykloubení kloubu (luxace) . . . . .                                                                   | 151 |
| Zlomeniny (fraktury) . . . . .                                                                         | 151 |
| Pozdní komplikace léčení zlomenin . . . . .                                                            | 153 |
| Šok . . . . .                                                                                          | 153 |



|                                                                          |     |
|--------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Úrazy horních končetin</b> (Prof. MUDr. Stanislav Popelka, CSc.)      | 154 |
| Poranění pletence ramenního                                              | 154 |
| Zlomeniny horního konce kosti pažní                                      | 154 |
| Vymknutí kloubu ramenního                                                | 156 |
| Zlomení kosti pažní                                                      | 156 |
| Vymknutí kloubu loketního                                                | 159 |
| Zlomeniny obou kostí předloketních                                       | 159 |
| Zlomeniny kosti vřetenní                                                 | 160 |
| Zlomeniny kosti loketní                                                  | 161 |
| Zlomeniny v oblasti ručního kloubu a ruky                                | 161 |
| Zlomeniny kostí zápřstných                                               | 162 |
| Zlomeniny článků prstů                                                   | 162 |
| Vykloubení v oblasti zápěstí a ruky                                      | 162 |
| <b>Úrazy pánve</b> (Prof. MUDr. Stanislav Popelka, CSc.)                 | 163 |
| Zlomeniny pánve                                                          | 163 |
| Zlomeniny a vykloubení kloubu kyčelního                                  | 164 |
| <b>Úrazy dolních končetin</b> (Prof. MUDr. Stanislav Popelka, CSc.)      | 164 |
| Poranění horního konce kosti stehenní                                    | 164 |
| Zlomeniny krčku kosti stehenní                                           | 164 |
| Zlomeniny diafýzy kosti stehenní                                         | 166 |
| Poranění dolního konce kosti stehenní                                    | 168 |
| Poranění kolenního kloubu a měkkého kolena                               | 168 |
| Zlomeniny česky                                                          | 169 |
| Luxace česky                                                             | 170 |
| Poranění horního konce bérceových kostí                                  | 170 |
| Održžení hrbolu kosti holenní                                            | 171 |
| Zlomeniny bérce                                                          | 171 |
| Zlomeniny dolního konce bérceových kostí                                 | 171 |
| Poranění v oblasti nohy                                                  | 171 |
| <b>Poranění lebky</b> (Prof. MUDr. Stanislav Popelka, CSc.)              | 173 |
| Krytá poranění hlavy                                                     | 173 |
| Krvácení                                                                 | 173 |
| Zlomeniny lebky                                                          | 174 |
| Zlomeniny kostí obličejových                                             | 175 |
| Zlomeniny horní a dolní čelisti                                          | 175 |
| Vykloubení dolní čelisti                                                 | 175 |
| <b>Poranění páteře</b> (Prof. MUDr. Stanislav Popelka, CSc.)             | 176 |
| Zlomeniny obratlových těl                                                | 176 |
| Podvrtnutí a vykloubení v oblasti páteře                                 | 177 |
| <b>Poranění hrudního koše</b> (Prof. MUDr. Stanislav Popelka, CSc.)      | 177 |
| Zlomeniny hrudní kosti                                                   | 178 |
| <b>Poškození periferních nervů</b> (Prof. MUDr. Stanislav Popelka, CSc.) | 178 |
| Typy poškození periferních nervů                                         | 179 |
| <b>Týrané dítě</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth)                             | 179 |
| <b>3. ORTOPEDIE</b>                                                      | 180 |
| <b>Systém kostní</b> (Doc. MUDr. Emil Eis, CSc.)                         | 181 |
| Vývoj a patofyziologie                                                   | 181 |
| Hnisavé záněty kostí                                                     | 186 |
| Tuberkulóza kostí                                                        | 189 |
| Kostní nádory                                                            | 189 |

|                                                                         |     |
|-------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Systém kloubní</b> (Doc. MUDr. Emil Eis, CSc.)                       | 192 |
| Patofyziologie                                                          | 192 |
| Hnisavé záněty kloubní                                                  | 193 |
| Tuberkulózní zánět kloubů                                               | 194 |
| <b>Systém svalový</b> (Doc. MUDr. Emil Eis, CSc.)                       | 197 |
| Patofyziologie                                                          | 197 |
| Choroby svalů                                                           | 198 |
| <b>Ortopedické choroby v oblasti krční</b> (Doc. MUDr. Emil Eis, CSc.)  | 199 |
| Torticollis                                                             | 199 |
| Sprengelova deformita                                                   | 200 |
| Klippelův — Feilův syndrom                                              | 200 |
| Krční žebro                                                             | 202 |
| <b>Deformity hrudníku</b> (Doc. MUDr. Emil Eis, CSc.)                   | 203 |
| Vrozené vady hrudníku                                                   | 203 |
| Získané vady hrudníku                                                   | 204 |
| <b>Vady páteře</b> (Doc. MUDr. Emil Eis, CSc.)                          | 205 |
| Patofyziologie                                                          | 205 |
| Kyfóza                                                                  | 207 |
| Kyfóza u kojenců a batolat                                              | 207 |
| Kyfóza dětská                                                           | 207 |
| Kyfóza Scheuermannova                                                   | 210 |
| Kyfóza lumbální                                                         | 211 |
| Kyfózy dospělých                                                        | 211 |
| Hyperlordóza                                                            | 212 |
| Plochá záda                                                             | 213 |
| Skoliózy                                                                | 213 |
| Skolióza návyková                                                       | 216 |
| Skolióza statická                                                       | 217 |
| Skolióza strukturální                                                   | 218 |
| Tuberkulóza páteře                                                      | 222 |
| <b>Vady a choroby kloubu kyčelního</b> (Doc. MUDr. Emil Eis, CSc.)      | 223 |
| Coxa valga                                                              | 226 |
| Coxa vara                                                               | 227 |
| Skupina tzv. vrozených luxací kyčlí                                     | 229 |
| Léčení vrozených vad kyčelních kloubů                                   | 233 |
| Choroba Perthesova                                                      | 242 |
| <b>Deformity a choroby v oblasti kolena</b> (Doc. MUDr. Emil Eis, CSc.) | 244 |
| Osově úchyly                                                            | 244 |
| Záněty                                                                  | 246 |
| Juvenilní osteochondropatie                                             | 246 |
| Některé poúrazové následky                                              | 247 |
| <b>Vady a choroby nohou</b> (Doc. MUDr. Emil Eis, CSc.)                 | 247 |
| Ploché nohy                                                             | 248 |
| Noha svislá                                                             | 250 |
| Noha kososvislá                                                         | 251 |
| Noha hákovitá                                                           | 254 |
| Noha lukovitá                                                           | 254 |
| Osteochondropatie na noze                                               | 255 |



|                                                                      |     |
|----------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Vady a choroby horních končetin</b> (Doc. MUDr. Emil Eis, CSc.)   | 255 |
| Vrozené vady                                                         | 255 |
| Získané vady                                                         | 256 |
| <b>Choroby svalů</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth)                       | 257 |
| Progresivní svalová dystrofie                                        | 258 |
| Vrozená myotonie                                                     | 258 |
| Arthrogryposis multiplex                                             | 259 |
| Arachnodaktylie — Marfanova nemoc                                    | 259 |
| Zánětlivé myopatie                                                   | 260 |
| Myasthenia gravis                                                    | 260 |
| Progresivní míšň svalová atrofie                                     | 260 |
| <b>Následky snížené pohyblivosti</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth)       | 260 |
| <b>4. PORUCHY ŽLÁZ S VNITŘNÍ SEKREČÍ</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth)   | 262 |
| <b>Podvěsek mozkový</b>                                              | 263 |
| Přední lalok podvěsku mozkového                                      | 263 |
| Poruchy předního laloku podvěsku mozkového                           | 263 |
| Zadní lalok podvěsku mozkového                                       | 263 |
| Poruchy zadního laloku podvěsku mozkového                            | 263 |
| <b>Štítná žláza</b>                                                  | 264 |
| Snížení činnosti štítné žlázy                                        | 264 |
| „Školní struma“                                                      | 265 |
| Patologické zvýšení činnosti štítné žlázy                            | 265 |
| <b>Příštítná tělíska</b>                                             | 266 |
| Poruchy v činnosti příštítných tělísek                               | 266 |
| <b>Nadledvinky</b>                                                   | 266 |
| Změněná činnost nadledvinek                                          | 267 |
| <b>Pohlavní žlázy</b>                                                | 267 |
| Varlata                                                              | 267 |
| Snížení funkce varlat                                                | 267 |
| Zvýšení funkce varlat                                                | 268 |
| Vaječníky                                                            | 268 |
| Některé poruchy vaječníků                                            | 269 |
| <b>Cukrovka</b>                                                      | 269 |
| <b>5. IMUNITA A JEJÍ PORUCHY</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth)           | 272 |
| <b>Imunodeficientní stavy</b>                                        | 273 |
| <b>6. ALERGICKÉ CHOROBY V DĚTSKÉM VĚKU</b> (MUDr. Jaroslav Gutvirth) | 273 |
| <b>Sérová nemoc</b>                                                  | 274 |
| <b>Potravinová alergie</b>                                           | 275 |
| <b>Alergická kožní onemocnění</b>                                    | 275 |
| Kojenecký ekzém                                                      | 275 |
| Neurodermitis circumscripta                                          | 275 |
| Kopřivka                                                             | 275 |

|                                                                                                         |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Infekční alergie</b> . . . . .                                                                       | 276 |
| Glomerulonephritis . . . . .                                                                            | 276 |
| Nefrotický syndrom . . . . .                                                                            | 276 |
| Akutní revmatismus . . . . .                                                                            | 277 |
| Posunčina . . . . .                                                                                     | 277 |
| Juvenilní chronická artritida . . . . .                                                                 | 278 |
| <b>7. SRDEČNÍ A OBĚHOVÉ PORUCHY (MUDr. Jaroslav Gutvirth)</b> . . . . .                                 | 279 |
| <b>Vrozené srdeční vady</b> . . . . .                                                                   | 279 |
| Vady s cyanózou . . . . .                                                                               | 280 |
| Vady s možnou cyanózou . . . . .                                                                        | 280 |
| Vady bez cyanózy . . . . .                                                                              | 280 |
| Péče po operaci srdce . . . . .                                                                         | 280 |
| <b>Získané srdeční vady</b> . . . . .                                                                   | 280 |
| <b>Některé oběhové poruchy</b> . . . . .                                                                | 281 |
| <b>8. CHOROBY KREVŇÍ (MUDr. Jaroslav Gutvirth)</b> . . . . .                                            | 282 |
| <b>Chudokrevnost</b> . . . . .                                                                          | 282 |
| Anemie ze ztráty krvinek . . . . .                                                                      | 282 |
| Anemie z nedostatečné tvorby erytrocytů nebo hemoglo-<br>binu . . . . .                                 | 282 |
| <b>Leukémie</b> . . . . .                                                                               | 283 |
| <b>Maligní lymfogranulom</b> . . . . .                                                                  | 283 |
| <b>Hemofilie</b> . . . . .                                                                              | 283 |
| <b>Anafylaktoidní purpura</b> . . . . .                                                                 | 284 |
| <b>Esenciální trombopenie</b> . . . . .                                                                 | 284 |
| <b>9. CHOROBY DÝCHAČÍ SOUSTAVY (Doc. MUDr. ing. Anna Za-<br/>halková-Pavlová, prom. ped.)</b> . . . . . | 284 |
| <b>Choroby horních cest dýchacích</b> . . . . .                                                         | 284 |
| Zánět nosní sliznice — rýma . . . . .                                                                   | 285 |
| Zánět nosohltanu . . . . .                                                                              | 285 |
| Třetí mandle . . . . .                                                                                  | 286 |
| Angína . . . . .                                                                                        | 287 |
| Zánět středního ucha . . . . .                                                                          | 287 |
| Zánět hrtanu . . . . .                                                                                  | 288 |
| Prudké, opakované a chronické záněty průdušek . . . . .                                                 | 288 |
| Rozšíření průdušek . . . . .                                                                            | 288 |
| Chřipka . . . . .                                                                                       | 289 |
| Krvácení z nosu . . . . .                                                                               | 289 |
| <b>Záněty plic a pohrudnice</b> . . . . .                                                               | 290 |
| Zánět plic . . . . .                                                                                    | 290 |
| Zánět pohrudnice . . . . .                                                                              | 290 |
| <b>Alergózy dýchací soustavy</b> . . . . .                                                              | 291 |
| Alergická rýma . . . . .                                                                                | 291 |
| Pylová rýma . . . . .                                                                                   | 291 |
| Bronchiální astma . . . . .                                                                             | 291 |
| <b>Tuberkulóza</b> . . . . .                                                                            | 292 |
| <b>Cizí tělesa v dýchacích cestách</b> . . . . .                                                        | 293 |
| <b>Základní pravidla prevence</b> . . . . .                                                             | 294 |
| <b>Dispenzární péče</b> . . . . .                                                                       | 294 |



|                                                                   |     |
|-------------------------------------------------------------------|-----|
| 10. CHOROBY UŠNÍ A PORUCHY DOROZUMÍVÁNÍ (MUDr. Jaroslav Gutvirth) | 294 |
| <b>Vrozené ušní vady</b>                                          | 294 |
| <b>Sluchové poruchy</b>                                           | 294 |
| Hluchota                                                          | 294 |
| Nedoslýchavost                                                    | 295 |
| <b>Jiné poruchy dorozumívání</b>                                  | 295 |
| Vývojová dysfázie                                                 | 295 |
| Afázie                                                            | 296 |
| Akustická agnosie                                                 | 296 |
| Porucha řeči při rozštěpu patra                                   | 296 |
| Další poruchy komunikace                                          | 296 |
| <b>Sluchová a hlasová hygiena</b>                                 | 296 |
| 11. CHOROBY OČNÍ (MUDr. Jaroslav Gutvirth)                        | 296 |
| <b>Vrozené oční poruchy</b>                                       | 297 |
| Slepota                                                           | 297 |
| Albinismus                                                        | 297 |
| Sítnicové poruchy                                                 | 297 |
| Barvoslepost                                                      | 297 |
| Refrakční vady                                                    | 297 |
| Šedý zákal čočky                                                  | 298 |
| Zelený zákal                                                      | 298 |
| Šilhání                                                           | 298 |
| Afakia                                                            | 298 |
| Nystagmus                                                         | 298 |
| <b>Získané oční poruchy</b>                                       | 299 |
| Oční infekce                                                      | 299 |
| Trachom                                                           | 299 |
| Avitaminózy                                                       | 299 |
| Úrazy očí                                                         | 299 |
| <b>Nádory</b>                                                     | 300 |
| <b>Zraková hygiena a prevence ve škole</b>                        | 300 |
| 12. CHOROBY ZAŽÍVACÍHO ÚSTROJÍ (MUDr. Jaroslav Gutvirth)          | 301 |
| <b>Dystrofie</b>                                                  | 301 |
| <b>Rozštěp rtu, čelisti a patra</b>                               | 301 |
| <b>Choroby trávicí trubice</b>                                    | 302 |
| Katar žaludku                                                     | 302 |
| Trichobezoár                                                      | 303 |
| Dvanáctníkový vřed                                                | 303 |
| Zánět červovitého přívěsku slepého střeva                         | 303 |
| Colitis ulcerosa                                                  | 304 |
| Celiakie                                                          | 304 |
| Cystická fibróza pankreatu                                        | 304 |
| Zvracení                                                          | 305 |
| Zácpa                                                             | 305 |
| <b>Onemocnění některých dalších břišních orgánů</b>               | 305 |

|                                                                 |     |
|-----------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Střevní parazitární nemoci</b>                               | 306 |
| Roupi (oxyuriasis)                                              | 306 |
| Škrkavky (ascariasis)                                           | 306 |
| Tasemnice (taeniasis)                                           | 307 |
| Trichinosis                                                     | 308 |
| Trichuriasis                                                    | 308 |
| <br>13. NEMOCI LEDVIN A MOČOVÝCH CEST (MUDr. Jaroslav Gutvirth) | 308 |
| <b>Vrozené anomálie</b>                                         | 308 |
| <b>Infekce močového ústrojí</b>                                 | 309 |
| Zánět pánviček ledvinných                                       | 309 |
| Zánět ledvin                                                    | 309 |
| Nefrotický syndrom                                              | 310 |
| Subakutní a chronická nefritida                                 | 310 |
| <b>Nádory močového ústrojí</b>                                  | 310 |
| <b>Poznámky k výuce dětí s onemocněním močových orgánů</b>      | 310 |
| <br>14. NEJČASTĚJŠÍ INFEKČNÍ NEMOCI (MUDr. Jaroslav Gutvirth)   | 311 |
| <b>Nemoci spojené s vyrážkou</b>                                | 311 |
| Spála                                                           | 311 |
| Růže                                                            | 312 |
| Plané neštovice                                                 | 312 |
| Pásový opar                                                     | 313 |
| Spalničky                                                       | 313 |
| Zarděnky                                                        | 314 |
| Opar rtu                                                        | 314 |
| Afty                                                            | 315 |
| <b>Nemoci bez vyrážky</b>                                       | 315 |
| Příušnice                                                       | 315 |
| Černý kašel                                                     | 316 |
| Záškrt                                                          | 316 |
| Tetanus                                                         | 317 |
| Infekční mononukleóza                                           | 318 |
| Infekční žloutenka                                              | 318 |
| Dětská infekční obrna                                           | 319 |
| Virové infekce typu Coxsackie                                   | 320 |
| <b>Průjemové infekce</b>                                        | 320 |
| Břišní tyf                                                      | 320 |
| Paratyfy                                                        | 320 |
| Úplavice                                                        | 321 |
| <b>Infekce pohlavního ústrojí</b>                               | 321 |
| Kapavka                                                         | 321 |
| Vrozená příjice                                                 | 321 |
| Nákaza bičenkou poševní                                         | 322 |
| <b>Běžné inkubační doby některých infekcí</b>                   | 322 |
| <br>15. NĚKTERÉ KOŽNÍ NEMOCI (MUDr. Jaroslav Gutvirth)          | 323 |